הוה אמינא *דירת עובד כוכבים שמה דירה קא משמע לן דדירת עובד כוכבים לא שמה דירה ואי מהכא הוה אמינא לא ידענא בתים כמה קא משמע לן "בתים" תרין, השתא דאמר רב "אפילו חצר", טעמא דרב דקא סבר אסור לעשות יחיד במקום עובד כוכבים, אמר רב יוסף אי הכי היינו דשמענא ליה לרבי טבלא דאמר *"עובד כוכבים, עובד כוכבים" תרי זימני ולא ידענא מאי אמר: **מתני'** אשתי חצירות זו לפנים מזו עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה, הפנימית מותרת והחיצונה אסורה, החיצונה ולא הפנימית שתיהן אסורות, עירבה זו לעצמה וזו לעצמה: זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה רבי עקיבא אוסר החיצונה שדריסת הרגל אוסרתה וחכ"א אין דריסת הרגל אוסרתה. בשכח אחד מן החיצונה ולא עירב הפנימית מותרת והחיצונה אסורה, מן הפנימית ולא עירב, שתיהן אסורות. *נתנו עירובן במקום אחד ושכח אחד - בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב, שתיהן אסורות, גואם היו של יחידים אינן צריכין לערב: **גמ'** כי אתא רב דימי א"ר ינאי זו דברי רבי עקיבא דאמר 'אפילו רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה' אבל חכמים אומרים כשם שרגל המותרת אינה אוסרת כך רגל האסורה אינה אוסרת" תנן עירבה חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות מני אילימא רבי עקיבא מאי איריא 'רגל אסורה' אפילו 'רגל מותרת' נמי' אלא לאו רבנן? לעולם ר"ע 'ולא זו אף זו' קתני, *תנן עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה טעמא דעירבה הא לא עירבה שתיהן אסורות, והא האי תנא דאמר 'רגל המותרת אינה אוסרת, רגל האסורה אוסרת' מני, הא אילימא ר"ע היא אפילו רגל המותרת נמי, אלא לאו רבנן היא *ועוד מדסיפא רבי עקיבא רישא לאו ר"ע? כולה רבי עקיבא היא וחסורי מיחסרא והכי קתני עירבה זו לעצמה וזו לעצמה - זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה בד"א שעשתה דקה אבל לא עשתה דקה, חיצונה אסורה דברי ר"ע שר"ע אוסר את החיצונה מפני שדריסת הרגל אוסרת וחכ"א אין דריסת הרגל אוסרת מתיב רב ביבי בר אביי ואם היו של יחידים אין צריכין לערב הא של רבים צריכין לערב אלמא 'רגל המותרת במקומה אינה אוסרת, רגל האסורה אוסרת' ועוד מתיב רבינא שכח אחד מן החיצונה ולא עירב, הפנימית מותרת וחיצונה אסורה שכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות טעמא דשכח הא לא שכח שתיהן מותרות אלמא 'רגל המותרת אינה אוסרת, רגל האסורה אוסרת' אלא כי אתא רבין א"ר ינאי *ג' מחלוקות בדבר ת"ק סבר 'רגל המותרת אינה אוסרת, רגל האסורה אוסרת' *) ר"ע סבר אפילו רגל המותרת אוסרת ורבנן בתראי סברי 'כשם שרגל מותרת אינה אוסרת, כך רגל האסורה אינה אוסרת': נתנו עירובן במקום אחד ושכח אחד בין מן הפנימית וכו': מאי מקום אחד (סימן חיצונה עצמה בבית יחידאה רבינא דלא משכח בפנים) אמר רב יהודה אמר רב חיצונה (א) ומאי קרו לה "מקום אחד" מקום המיוחד לשתיהן

*) [לעיל נט: סה.]

תניא

הוה אמינא שמה דירה · להא מילתא קמ"ל: **ה"ג ואי מהכא ה"א בתים לא ידענא כמה** · כלומר אי מהא ה"א הני דבחצירות שמעינן מינה דבתרתי סגי מדנקט לידו אחד עובד כוכבים הא תרוייהו ישראלים שרי אבל בתים לא ידענא כמה לכל חצר: **קמ"ל** · בתים וחצירות סתם "בתים" שנים סתם "חצירות" שתים: **אסור לעשות** · (ב)(לדור) יחיד במקום עובד כוכבים שלא ילמד ממעשיו לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא ישתמשו עמו במבוי כדי שיהא יחיד ויירא מן העובד כוכבים שלא יהרגנו ויצא: **דשמענא ליה לר' טבלא דאמר**. בהא מילתא דרב: **עובד כוכבים עובד כוכבים תרתי זמני ולא ידענא מאי קאמר** · השתא ודאי מפרש למלתיה דרב: הוה מבוי שאדו אחד עובד כוכבים אין מערבין אותו כולו משום דאסור לעשות יחיד במקום עובד כוכבים לשון אחר הוה למבוי אחד לחצר: **מתני' זו לפנים מזו** · פנימית פתוחה לחיצונה וחיצונה לרה"ר ודריסת רגלה של פנימית על החיצונה לצאת לרשות הרבים: **עירבה פנימית** · לעצמה לטלטל בחצירה: **שתיהן אסורות** · דהויא פנימית רגל האסורה במקומה ואוסרת בדריסת רגלה על החיצונה: **מותרת לעצמה כו'** · קסברי דרגל המותרת במקומה אינה אוסרת: **ר"ע סבר אף רגל המותרת אוסרת** · במקום שלא עירבה שם: **וחכ"א** · בגמרא מפרש לה: **מן הפנימית ולא עירבה שתיהן אסורות** · דהויא פנימית 'רגל האסורה': **נתנו עירובן במקום אחד** · שעירבו שתיהן זו עם זו והאי במקום אחד מפרש בגמ' שנתנוהו בחיצונה: **ושכח א'** · אפי' מן החיצונה ולא עירב, שתיהן אסורות דפנימית נמי אסורה לטלטל בחצירה משום דלא מצי למיחד דשא ואסתלוקי מחיצונה לאשתמושי באנפי נפשה דהא ליתא לעירובה גבה, דאותו עירוב המתירן בחצירן הוליכוהו בחיצונה: **אם היו של יחידים** · שאין בפנימית אלא אחד ובחיצונה אחד אין צריכין לערב זה עם זה משום דריסת הרגל דכיון דיחיד הוא והפנימית הויא רגל המותרת ואינה אוסרת וסתמא כרבנן ואם היו שנים אפילו בחיצונה גזרינן דילמא אתי למישרי 'שנים בפנימית ואחד בחיצונה: **גמ' אף רגל האסורה אינה אוסרת** · וממתני' מותבינן ליה לקמיה: **תנן חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות** · הא עירבה נמי פנימית תרוייהו שריין אלמא רגל המותרת לא אסרה: **אפילו רגל המותרת נמי** · דקתני סיפא גבי 'עירבו שתיהן כל אחת לעצמה' ר"ע אוסר את החיצונה ומשום לאשמועינן היא גופה לא אצטריך, דמסיפא נפקא לן דהשתא מותרת אסרה אסורה מיבעיא: **לעולם ר"ע** · ולא קידוק מינה עירבה לא אסרה אלא היא גופה קמ"ל דרגל האסורה אוסרת ודקא קשיא לך מסיפא נפקא, אין ה"נ אלא הא אשמועינן ברישא והדר אמר לא זו בלבד אסר ר"ע דהויא רגל האסורה אלא אף זו - עירבה זו לעצמה וזו לעצמה דפנימית=רגל המותרת היא אפ"ה רבי עקיבא אוסר החיצונה: **טעמא דעירבה** · פנימית דהויא רגל המותרת: **הא לא עירבה שתיהן אסורות** · דרגל האסורה אוסרת דהא ליכא למידק 'הא לא עירבה, חיצונה המעורבת מותרת ושאינה מעורבת אסורה' דהא פשיטא דשאינה מעורבת אסורה דהא כבר תני לה לעיל מתני' ואי משום היא גופה לאשמועינן 'רגל המותרת אינה אוסרת' לאשמועינן רגל האסורה וליתני כגון עירבה חיצונה ולא פנימית חיצונה מותרת וכל שכן האי אלא ודאי דוקא קתני: **מדסיפא רבי עקיבא** · דהא רבי עקיבא אהא מילתא פליג: **שעשתה דקה** · פנימית עשתה דלת קטנה לפני פתחה וסילקה דריסת רגלה מחיצונה: **אין דריסת הרגל אוסרת** · ואתרוייהו מילי דרבי עקיבא פליגי ואפי' ארישא דקתני "חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות" וגמרו לרבי עקיבא עד דאסקיה למלתיה והדר איפליגו עליה: **טעמא דשכח** · אחד מן הפנימית הא לא שכח שתיהן מותרות והא דלא כרבי עקיבא דאי כר"ע (ג)(אי) עירבו שתיהן נמי אסר על החיצונה אלא לאו רבנן ובשכח אסרי אלמא רגל האסורה אוסרת: **אמר רב יהודה אמר רב חיצונה** · דהתם פנימית אסורה משום שכחה דחיצונה דליכא למימר תסתלק מינה ותשמש, דליתיה לעירובה גבה, וחיצונה מיתסרא בשכחה דפנימית משום רגל האסורה, אבל נתנוהו בפנימית, חיצונה הוא דמיתסרא בשכחה דפנימית משום רגל האסורה אבל פנימית לא מיתסרא משום שכחה דחיצונה דאחדא דשא ומשתמשא:

הוה אמינא דירת עובד כוכבים שמה דירה · אע"ג דאמר בריש פרקין *דלכולי עלמא לא שמה דירה הכא דלהקל להתיר המבוי להחשיב כבתים וחצירות פתוחים לתוכו אמר שמה דירה:

מתיב רב ביבי בר אביי · ק"ק דה"ל לאקשויי מרישא מעיקרא:

אלמא רגל המותרת אינה אוסרת כו' · הא דלא מוקי בעשתה דקה היינו משום דתיקשי רישא וסיפא בעשתה דקה ומליעתא היא דשכח אחד מן הפנימית בלא עשתה דקה:

עד

פח א ב מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה יט כ טוש"ע א"ח סי' שפה סעיף ב:

פט ג מיי' שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף ד:

צ ד מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ה:

רבינו חננאל

ורב סבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחות לתוכו והאי לית ביה חצירות אלא משום דסבר רב אסור ליעשות יחיד במקום נכרי אמר רב יוסף לאו היינו דשמענא ליה לר' טבלא דאמר נכרי נכרי ולא ידענא מאי היא. פי' דירת נכרי לא שמה דירה ואסור לעשות יחיד במקום נכרי: ירושלמי רב הונא בשם רב אין תורת חצר לנכרי שאם היה שרוי בעליונה אתה מורידו *) (לסיד) [לסור]. ואין תורת דקה לנכרי שאם דר בפנימית אתה מוציאו (לסוד) [לסור]. ר' (ולא)[לא]בשסר"א יש תורת חצר לנכרי שאם היה ישראל ונכרי דרין בפנימית לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין ר' אבא בשם רב יהודה מי שיש לו דקה לפנים מביתו גבוה י' טפחים בישראל אינו אוסר בנכרי אוסר מחלפה שיטתיה תמן א' בשם שמואל כותל שהקיפוה סולמות מיכן ומיכן מערבין שנים ואין מערבין אחד. א"ר יוסי ב"ר אבין תמן ע"י סולמות הן נידונין כפתחין ברם הכא דרך העליונים לירד למטה ואין דרך התחתונים לעלות למעלה: מתני' ב' חצרות זו לפנים מזו כו'. א"ר (מינאי) [ינאי] זו דברי רבי עקיבא דאמר אפילו רגל המותרת במקומה כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה והותרה הפנימית במקומה**) אינה אוסרת את החיצונה כך רגל האסורה אינה אוסרת כלומר אפילו לא עירבה הפנימית לעצמה אינה אוסרת את החיצונה ואקשינן עליה ממתניתין תנן עירבה חיצונה ולא עירבה הפנימית שתיהן אסורות מני אי נימא ר' עקיבא מאי איריא בשלא עירבה פנימית שהיא אסורה במקומה אפי' עירבה הפנימית שהיא מותרת במקומה אוסרת החיצונה בדריסתה לה ברגלה אלא לאו רבנן היא וטעמא דהיא במקומה אסורה. הא רגל שהיא מותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה ומפרק לעולם ר"ע היא והכי קתני לא זו האסורה [במקומה] בלבד היא האוסרת אלא אפי' המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה ומקשינן איני והא תנן עירבה זו לעצמה כו' טעמ' דעירבו הא לא עירבו שתיהן אסורות אלמא רגל המותרת אינה אוסרת (כמי שרגל) [אבל רגל] דאסורה אוסרת. ופרקי' לעולם ר"ע היא וחסורי מחסרא והכי קתני עירבה זו לעצמה וזו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה. בד"א שעשתה הפנימית [דקה] וסילקה עצמה. אבל לא עשתה דקה חיצונה [אסורה] שר"ע אוסר החיצונה כי דריסת הרגל אוסרתה וחכ"א אין דריסת הרגל [אוסרתה] ומותבינן אסיפא דקתני אם היו של יחידים אין צריכות לערב ורבינא נמי מתיב משכח אחד מן החיצונות ולא עירב דייקינן מיניה רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה רגל האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה. ופרקינן אלא כי אתא רבין א"ר ינאי ג' מחלוקות בדבר ר' עקיבא סבר אפי' רגל המותרת במקומה איסרה שלא במקומה. ורבנן סברי אפי' רגל האסורה במקומה אינה אוסרת שלא במקומה. והאי ת"ק דתני עירבה החיצונה ולא עירבה הפנימית כו' סבר רגל המותרת במקומה אינה אוסרת ורגל האסורה במקומה אוסרת נמי שלא במקומה: פיסקא נתנו עירובן במקום אחד מאי מקום אחד אמר רב החיצונה ואמאי קרי לה מקום אחד מקום המיוחד לשתיהן לפנימית ולחיצונה כי הפנימית (שלה) [יש לה] מעבר [על] החיצונה אבל החיצונה אין לה בפנימית

[לעיל סב.]

[חולין יט:]

[לעיל סו:]

[ביצה כג. יבמות נג: קידושין כג. עס: מנחות יח: יז: בכורות כו.]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב חיצונה ואמאי קרו: (ב) רש"י ד"ה אסור לעשות יחיד כצ"ל ותיבת לדור נמחק: (ג) ד"ה טעמא דשכח וכו' דאי כרבי עקיבא אפי' עירבו:

נושא

ב' חצירות זו לפנים מזו מתי אחת אוסרת על השניה (בזמן שלא עירבו יחד)

* רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה

---

*) פירש אתה מורידו לאסור על בני החצר עי' בק"ע ובפ"מ שם. **) נראה דחסר וצ"ל אוסרת שלא במקומה אבל חכ"א דכשם שרגל המותרת אינה אוסרת את החיצונה וכו'.